

Cuntas Leithreasa 2024

Vóta 25

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine
agus Comhionannas

An Réamhrá

Mar Oifigeach Cuntasaíochta do Vóta 25, ceanglaítear orm an cuntas leithreasa don Vóta a ullmhú gach bliain, agus an cuntas a chur faoi bhráid an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste lena iniúchadh.

De réir an cheanglais seo, d'ullmhaigh mé an cuntas a ghabhann leis seo ar an tsuim a caitheadh sa bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2024 ar thuarastail agus speansais Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas agus chun deontais áirithe a íoc.

Déantar an toradh caiteachais a chur i gcomparáid leis na suimeanna ceadaithe ag Dáil Éireann faoin Acht Leithreasa 2024, an méid a d'fhéadfaí a úsáid mar leithreasáí i gcabhair ar chaiteachas na bliana san áireamh.

Tá barrachas €154,000 dlite le géilleadh don Státchiste.

Is cuid den chuntas é an ráiteas faoi bheartais agus prionsabail chuntasaíochta agus nótaí 1 go 6.

Ról an Choimisiúin

Is comhlacht reachtúil neamhspleách é Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas (IHREC), a bunaíodh an 1 Samhain 2014 faoin Acht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2014. Is é sainordú reachtúil an Choimisiúin cearta an duine agus an comhionannas a chosaint agus a chur chun cinn in Éirinn agus cultúr measa ar chearta an duine, ar an gcomhionannas agus ar thuiscint idirchultúrtha a thógáil. Is é an Coimisiún Institiúid Náisiúnta na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhlacht Náisiúnta na hÉireann um an gComhionannas. Is é an Sásra Faireacháin Neamhspleách le haghaidh na hÉireann é faoi Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine atá faoi Mhíchumas; an Rapóirtéir Náisiúnta neamhspleách um Gháinneáil ar Dhaoine a Chosc; agus sannfar ról an tSásra Náisiúnta Choiscthigh Comhordaithe air faoin bPrótacal Roghnach a ghabhann leis an gCoinbhinsiún in aghaidh Céastóireachta, ar feitheamh daingniú. Sainordaítear don Choimisiún oibriú le Coimisiún Comhionannais Thuaisceart Éireann agus Coimisiún Chearta an Duine i dTuaisceart Éireann ar cheisteanna lena mbaineann gné oileán na hÉireann. Tá cumhachtaí dlí againn freisin faoin Acht um Fhaisnéis faoin Difríocht Pá idir na hInscní, 2021 agus is comhlacht faireacháin muid ar chearta bunúsacha chun críche Airteagal 77 de Ghníomh an Aontais Eorpaigh um an Intleacht Shaorga.

Tá 15 chomhalta ag an gCoimisiún, agus an Príomh-Choimisinéir ar dhuine díobh siúd. Ceapadh forálacha an Achta chun neamhspleáchas an Choimisiúin ina chuid oibre a chinntiú. Ceapann Uachtarán na hÉireann Comhaltaí an Choimisiúin, i ndiaidh vóta in dhá Theach an Oireachtais. Is comhlacht corpraithe é an Coimisiún. Tuairiscíonn sé go díreach don Oireachtas dá fheidhmeanna reachtúla agus cinneann na comhaltaí a straitéis agus a bheartais go neamhspleách. Cuireann an feidhmeannas, faoi stiúir an Stiúrthóra mar Oifigeach Cuntasaíochta, straitéisí agus beartais an Choimisiúin i bhfeidhm.

Caithfidh an Coimisiún ráiteas straitéise a ullmhú gach trí bliana a chaithear a leagan faoi bhráid Thithe an Oireachtais. Leagadh *Ráiteas Straitéise 2022–2024* de chuid an Choimisiúin faoi bhráid an Oireachtais i mí na Nollag 2021. (Tá *Ráiteas Straitéise 2025–2027* nua i bhfeidhm.)

Caithfidh an Coimisiún freisin, tráth nach déanaí ná sé mhí i ndiaidh dheireadh gach bliana airgeadais, tuarascáil bhliantúil a ullmhú faoina ghníomhaíochtaí a leagtar faoi bhráid Thithe an Oireachtais agus a fhoilsítear ina dhiaidh sin. Leagadh an tuarascáil bhliantúil le haghaidh 2024 faoina mbráid ar an 30 Meitheamh 2025.

An ráiteas ar bheartais agus prionsabail chuntasaíochta

Cuireadh na gnáthbheartais agus prionsabail chuntasaíochta a bhaineann le cuntas leithreasa a chur i dtoll a chéile i bhfeidhm, mar a leagtar amach i gclárán 20 de 2024 ón Roinn Caiteachais Phoiblí, Bonneagair, Athchóiriúcháin Seirbhíse Poiblí agus Digitíúcháin, nuair a bhí an cuntas á ullmhú. Áirítear orthu sin forfheidhmiú roinnt de Chaighdeán Chuntasaíochta an Rialtas Láir (CGAS) a tháinig i bhfeidhm ón 1 Eanáir 2024.

Dímheas na sócmhainní caipitil

Ríomhtar agus muirearaítear dímheas maoine, gléasra agus trealamh agus amúchadh sócmhainní doláimhsithe de réir CGAS 17 agus CGAS 31 faoi seach.

Tá saolréanna ionchais agus na rátaí dímheasa/amúchta lena mbaineann le haghaidh príomhaicmí sócmhainní caipitil mar seo a leanas.

<i>Aicme sócmhainní</i>	<i>Saolré Ionchais</i>	<i>Ráta dímheasa/amúchta</i>
Feabhsuithe léasachta	20 bliain	5%
Trealamh TF agus oifige	5 bliana	20%
Troscán agus feistis	10 mbliana	10%
Sócmhainní doláimhsithe: uirlis ríomhfhoghlama	10 mbliana	10%

An ráiteas ar rialú inmheánach airgeadais

Freagracht as an gcóras rialaithe inmheánaigh airgeadais

Mar Oifigeach Cuntasaíochta, aithním an fhreagracht atá orm a chinntiú go mbíonn córas éifeachtach rialaithe inmheánaigh airgeadais á chothabháil agus á fheidhmiú ag Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas.

Déantar an fhreagracht sin a chleachtadh i gcomhthéacs na n-acmhainní a bhíonn ar fáil dom agus i gcomhthéacs mo chuid oibleagáidí eile mar Stiúrthóir an Choimisiúin.

Freisin, ní féidir le haon chóras rialaithe inmheánaigh airgeadais ach ráthaíocht réasúnta seachas dearbhráthaíocht a thabhairt go gcumhdaítear sócmhainní, go n-údaraítear agus go dtaifeadtar idirbhearta go cuí, agus go ndéantar earráidí ábhartha nó mírialtachtaí eile a chosc nó go ndéanfaí iad a aimsiú go tráthúil. Is próiseas leanúnach é an córas um rialú inmheánach airgeadais a choimeád agus bíonn an córas agus a éifeachtacht faoi shíor-athbheithniú.

Seirbhísí comhroinnte

Soláthraíonn an Oifig Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte seirbhísí párolla agus acmhainní daonna do Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas ar bhonn seirbhísí comhroinnte. Tá mo chuid freagrachtaí comhlíonta agam i dtaca le riachtanais an chomhaontaithe um bainistiú seirbhísí idir an Oifig seo agus an Oifig Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte do sholáthar seirbhíse comhroinnte acmhainní daonna agus párolla.

Braithim ar litir dhearbhairthe ón Oifigeach Cuntasaíochta den Vóta le haghaidh na hOifige Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte go bhfuil rialuithe cuí i bhfeidhm maidir le seirbhísí comhroinnte a sholáthar don Choimisiún.

Timpeallacht rialaithe airgeadais

Tá timpeallacht rialaithe i bhfeidhm a bhfuil na gnéithe seo a leanas mar chuid di.

- Sannadh freagrachtaí airgeadais ag leibhéal bainistíochta le cuntasacht chomhfhreagrach.
- Bunaíodh socruithe tuairiscithe ag gach leibhéal mar ar sannadh an fhreagracht as bainistiú airgeadais.
- Bunaíodh gnáthaimh fhoirmeálta do thuairisciú teipeanna suntasacha rialaithe agus do chinntiú gníomhaíochta ceartaithe cuí.
- Tá Coiste Iniúcháireachta agus Riosca ann chun comhairle a chur orm faoi mo fhreagrachtaí a chomhlíonadh maidir leis an gcóras rialaithe inmheánaigh airgeadais.
- Rinneadh doiciméadú ar nósanna imeachta maidir leis na príomhphróisis ghnó.
- Tá córais i bhfeidhm chun na sócmhainní a chosaint.

Rialuithe riaracháin agus tuairisciú bainistíochta

Tá creatlach nósanna imeachta riaracháin agus tuairiscithe rialta bainistíochta i bhfeidhm, lena n-áirítear deighilt na ndualgas agus córas tarmiligin agus cuntasachta.

- Córas buiséadaithe iomchuí le buiséad bliantúil a bhíonn faoi athbhreithniú ag an lucht ardbhainistíochta.
- Athbhreithnithe rialta á ndéanamh ag lucht ardbhainistíochta ar thuarascálacha airgeadais tréimhsiúla agus bliantúla a léiríonn feidhmíocht airgeadais in aghaidh réamh-mheastachán.
- Tá córas bainistíochta riosca i bhfeidhm i gCoimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas.
- Tá córais i bhfeidhm atá dírithe ar shlándáil na gcóras TFC a chinntiú.
- Gurb ann do threoirilínte cuí ar rialú infheistíochta caipitil agus disciplíní foirmiúla bainistíochta tionscadal.

Iniúchadh inmheánach agus an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca

Tá feidhm iniúcháireachta inmheánaí ag Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas (atá á seachfhoinsiú faoi láthair) ag a bhfuil pearsanra atá oilte go cuí. Tá anailís ar na rioscaí airgeadais a bhfuil Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas nochta dóibh mar bhonn agus taca d'obair na feidhme agus bunaítear a pleananna iniúchta inmheánaigh bliantúla, a cheadaímhse agus an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca, ar an anailís sin. Tá sé d'aidhm leis na pleananna sin na príomhrialuithe a chlúdach ar bhonn atrátha thar thréimhse réasúnta. Déanaimse agus an Coiste Iniúcháireachta agus Riosca athbhreithniú ar an bhfeidhm iniúchta inmheánaigh go tréimhsiúil.

Tá nósanna imeachta curtha i bhfeidhm agam chun a chinntiú go bhfiosraítear tuarascálacha na feidhme iniúchta inmheánaigh.

Soláthar

Cinntíonn Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas go bhfuil fócas cuí ar dhea-chleachtas soláthair i mbronnadh na gconarthaí ar fad agus go bhfuil nósanna imeachta i bhfeidhm chun a chinntiú go gcloítear leis na treoirlínte ábhartha ar fad. Bhí suim €3 mhilliún san iomlán i gceist leis an gcaiteachas ar earraí, seirbhísí gairmiúla agus seirbhísí eile ar conradh in 2024.

Chuir Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas sonraí cúig conradh neamhchomhlíonta os cionn €25,000 ar fáil sa tuairisc bhliantúil maidir le ciorclán 40/2002 don Roinn Caiteachais Phoiblí, Bonneagair, Athchóiriúcháin Seirbhíse Poiblí agus Digitiúcháin.

Creat riosca agus rialaithe

Chuir Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas córas bainistíochta riosca i bhfeidhm ina sainaitheann agus ina dtuairiscítear na príomhrioscaí agus na gníomhartha bainistíochta a bhíonn ar bun chun aghaidh a thabhairt ar an rioscaí sin agus, a mhéad ab indéanta, na rioscaí a mhaolú.

Tá clár rioscaí i bhfeidhm lena sonraítear na rioscaí buntábhachtacha a bhíonn roimh Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas agus sonraíodh, measadh agus grádaíodh iad sin de réir a shuntasáí is bhíonn siad. Déanann an Coiste Iníúcháireachta agus Riosca athbhreithniú agus nuashonrú ar an gclár gach ráithe. Úsáidtear torthaí na measúnuithe sin chun acmhainní a phleanáil agus a leithdháileadh chun a chinntiú go mbainistítear rioscaí go leibhéal inghlactha.

Tugtar mionsonraí sa chlár rioscaí faoi na rialuithe agus gníomhartha a theastaíonn chun rioscaí a mhaolú agus faoi na comhaltaí foirne sonracha atá freagrach as na rialuithe a oibriú.

Monatóireacht agus athbhreithniú leanúnach

Tá nósanna imeachta foirmiúla bunaithe le haghaidh phróisis na monatóireachta ar rialuithe agus cuirtear easnaimh rialaithe in iúl dóibh siúd a bhíonn freagrach as gníomhartha ceartúcháin a dhéanamh agus don lucht bainistíochta, don Choiste Iníúcháireachta agus Riosca agus don Choimisiún, i gcás gurb ábhartha, go tráthúil. Dearbhaím gur sainaitheann príomhrioscaí agus rialuithe lena mbaineann agus cuireadh próisis i bhfeidhm chun monatóireacht a dhéanamh ar oibriú na bpríomhrialuithe sin agus aon easnamh a shainaithnítear a thuairisciú.

Athbhreithniú ar éifeachtacht

Tá nósanna imeachta ag Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas chun monatóireacht a dhéanamh ar éifeachtacht a nósanna imeachta um bainistiú agus rialú rioscaí. Bíonn monatóireacht agus athbhreithniú an Choimisiúin ar éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh airgeadais á dtreorú ag obair na n-iníúcháirí inmheánacha agus seachtracha agus an lucht ardbhainistíochta laistigh den Choimisiún a bhíonn freagrach as an gcreat rialaithe inmheánaigh airgeadais a fhorbairt agus a chothabháil.

Tugadh faoi iniúchadh inmheánach ar bheartas bainistíochta riosca in 2024 agus rinneadh roinnt moltaí dá bharr; tá an Coimisiún á gcur sin i bhfeidhm.

Ceisteanna maidir le rialú inmheánach airgeadais

Níor sainithníodh aon laigí sa rialú inmheánach airgeadais in 2024 a d'éileodh nochtadh sa chuntas leithreasa.

Deirdre Malone

An tOifigeach Cuntasaíochta

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas

27 Lúnasa 2025

An tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste Tuarascáil le cur faoi bhráid Dháil Éireann

Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas

Tuairim faoin gcuntas leithreasa

Rinne mé iniúchadh ar an gcuntas leithreasa do Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2024 faoi alt 3 d'Acht an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste (Leasú), 1993.

Is é mo thuairimse go gcuirtear i láthair go cuí

- sa chuntas leithreasa fáltais agus caiteachas Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2024, agus
- gur ullmhaíodh an cuntas leithreasa san fhoirm a d'ordaigh an tAire Caiteachais Phoiblí, Bonneagair, Athchóiriúcháin Seirbhíse Poiblí agus Digitiúcháin.

An bonn leis an tuairim

Rinne mé m'iniúchadh ar an gcuntas leithreasa i gcomhréir leis na Caighdeáin Idirnáisiúnta Iniúchóireachta (ISAnna) arna gcur i bhfeidhm ag an Eagraíocht Idirnáisiúnta Uasfhoras Iniúchóireachta. Déantar cur síos ar mo fhreagrachtaí faoi na caighdeáin sin san aguisín a ghabhann leis an tuarascáil seo. Táim neamhspleách ar Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas agus chomhlíon mé mo chuid freagrachtaí eiticíúla eile i gcomhréir leis na caighdeáin.

Creidim go bhfuil an fhianaise iniúchta atá aimsithe agam leordhóthanach agus cuí chun bunús a chur le mo thuairim.

Tuarascáil ar an ráiteas ar rialú inmheánach airgeadais agus ar nithe eile

Chuir an tOifigeach Cuntasaíochta ráiteas ar rialú inmheánach airgeadais i láthair i dteannta an chuntais leithreasa. Tá cur síos déanta ar na freagrachtaí atá orm as tuairisciú ar an bhfaisnéis atá sa ráiteas, agus ar nithe eile a dtuairiscím orthu de réir eisceachta, san aguisín a ghabhann leis an tuarascáil seo.

Níl aon rud le tuairisciú agam ina leith sin.

Seamus Mac Cárthaigh

An tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste

29 Lúnasa 2025

Aguisín le Tuarascáil an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

Freagrachtaí an Oifigigh Cuntasaíochta

Tá an tOifigeach Cuntasaíochta freagrach as an méid seo a leanas

- an cuntas leithreasa a ullmhú i gcomhréir le halt 22 den Exchequer and Audit Departments Act, 1866
- a áirithiú go mbeidh an cuntas leithreasa i gcomhréir le ceanglais na *Nósanna Imeachta um Airgeadas Poiblí* ón Roinn Caiteachais Phoiblí, Bonneagair, Athchóiriúcháin Seirbhíse Poiblí agus Digitíúcháin, agus le hordacháin eile ón Aire Caiteachais Phoiblí, Bonneagair, Athchóiriúcháin Seirbhíse Poiblí agus Digitíúcháin.
- rialtacht na n idirbheart a áirithiú, agus
- cibé rialú inmheánach a chur chun feidhme a chinneann an tOifigeach Cuntasaíochta a bheith riachtanach chun ullmhú an chuntais leithreasa a chumasú, saor ó mhíríteas ábhartha, cibé acu de dheasca calaoise nó earráide.

Freagrachtaí an Ard Reachtaire Cuntas agus Ciste

Ceanglaítear orm faoi alt 3 d'Acht an Ard Reachtaire Cuntas agus Ciste (Leasú), 1993 iniúchadh a dhéanamh ar an gcuntas leithreasa agus tuairisciú air sin do Dháil Éireann á rá cibé acu, i mo thuairimse, a chuirtear na fáltais agus an caiteachas a bhaineann leis an vóta i láthair i gceart sa chuntas.

Is é an cuspóir atá agam agus an t-iniúchadh á dhéanamh dearbhú réasúnach a fháil maidir le cé acu atá nó nach bhfuil an cuntas leithreasa saor ó mhíríteas ábhartha de dheasca calaoise nó earráide. Tá dearbhú réasúnach ina ardleibhéal dearbhaithe, ach ní ráthaíocht atá ann go mbraithfeair le hiniúchadh a dhéantar i gcomhréir leis na Caighdeáin Idirnáisiúnta Iniúcháireachta míráiteas ábhartha i gcónaí nuair is ann dó. Is féidir le míráitis eascairt as calaois nó earráid agus meastar go bhfuil siad ábhartha más rud é, ar bhonn aonair nó ar an gcomhiomlán, go bhféadfaí a mheas le réasún go mbeadh tionchar acu ar chinntí eacnamaíocha úsáideoirí a dhéantar ar bhonn an chuntais leithreasa.

Mar chuid d'iniúchadh i gcomhréir leis na Caighdeáin Idirnáisiúnta Iniúcháireachta, feidhmím breithiúnas gairmiúil agus coinním sceipteachas gairmiúil ar feadh an iniúchta. Ar an dóigh sin,

- Sainiúim na rioscaí a bhaineann le míráiteas ábhartha a thabhairt ar an gcuntas leithreasa, agus déanaim measúnú air sin, cibé acu de dheasca calaoise nó earráide; dearaim agus feidhmím nósanna imeachta iniúcháireachta atá freagrach do na rioscaí sin; agus faighim fianaise iniúcháireachta atá leordhóthanach agus iomchuí chun bonn a sholáthar le mo thuairim. Tá riosca níos mó ag baint le gan míráiteas ábhartha a thagann as calaois a bhrath ná ceann a thagann as earráid a bhrath, ós rud é gur féidir go mbeidh claonpháirteachas, brionnú, neamhghníomhartha intinneacha, mífhaisnéisí nó sárú ar rialú inmheánach i gceist le calaois.
- Faighim tuiscint ar rialú inmheánach atá ábhartha maidir leis an iniúchadh chun nósanna imeachta iniúcháireachta atá iomchuí sna himthosca a dhearadh, ach ní dhéanaim amhlaidh chun tuairim a léiriú ar éifeachtacht na rialuithe inmheánacha.
- Déanaim measúnú ar cé acu a comhlíonadh nó nár comhlíonadh forálacha cuntasaíochta na *Nósanna Imeachta um Airgeadas Poiblí* na Roinn Caiteachais Phoiblí, Bonneagair, Athchóiriúcháin Seirbhíse Poiblí agus Digitíúcháin.

Aguisín le Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste (ar lean)

Déanaim cumarsáid leis an Oifigeach Cuntasaíochta i leith, i measc ábhair eile, raon feidhme agus uainiú beartaithe an iniúchta agus torthaí iniúchóireachta suntasacha, lena n áirítear aon easnaimh shuntasacha sa rialú inmheánach a shainaithním le linn m'iniúchta.

Tuairiscím, mar eisceacht, más rud é, i mo thuairimse,

- Nach bhfuair mé an fhaisnéis agus na mínithe uile a d'éiligh mé le haghaidh m'iniúchta, nó
- nár leor na taifid chuntasaíochta chun gur féidir iniúchadh a dhéanamh go fonnmhar agus i gceart ar an gcuntas leithreasa, nó
- nach bhfuil an cuntas leithreasa ag teacht leis na taifid chuntasaíochta.

Tuairisciú ar an ráiteas ar rialú inmheánach airgeadais

Le mo thuairim ar an gcuntas leithreasa, ní chlúdaítear ráiteas an Oifigigh Cuntasaíochta maidir le rialú inmheánach airgeadais, ná ní chuirim in iúl aon chineál conclúide dearbhaithe maidir leis sin.

I dtaca le m'iniúchadh ar an gcuntas leithreasa, ceanglaítear orm faoi na Caighdeáin Idirnáisiúnta Iniúchóireachta an ráiteas ar rialú inmheánach airgeadais a léamh agus, ar an dóigh sin, breithniú a dhéanamh ar cé acu atá an fhaisnéis atá ann ar neamhréir ábhartha leis an gcuntas leithreasa nó leis an eolas a fhaightear ann le linn an iniúchta, nó más cosúil gur tugadh míráiteas ábhartha ina leith. Más rud é, bunaithe ar an obair atá déanta agam, go dtagaim ar an gconclúid go bhfuil míráiteas ábhartha ann, ceanglaítear orm an fóras sin a thuairisciú.

Tuairisciú ar ábhair eile

Féachaim le fianaise eile a fháil faoi rialtacht idirbheart airgeadais le linn an iniúchta. Ceanglaítear orm a thuairisciú, faoi alt 3 den Acht um Ard Reachtair Cuntas agus Ciste (Leasú), 1993, má shainaithním aon chás ábhartha inarb amhlaidh nár cuireadh airgead poiblí i bhfeidhm chun na gcríoch atá beartaithe nó inarb amhlaidh nach raibh idirbhearta i gcomhréir leis na húdaráis a rialaíonn iad.

Ceanglaítear orm freisin, faoi Acht 1993, tuarascáil a ullmhú gach bliain ar cibé ábhair a eascraíonn as mo chuid iniúchtaí ar na cuntais leithreasa a mheasaim a bheith iomchuí. Sna cásanna sin, leis na tuarascálacha iniúchóireachta ar na cuntais leithreasa ábhartha tagraítear don chaibidil nó do na caibidlí ábhartha i mo *Thuarascáil bliantúil ar Chuntais na Seirbhísí Poiblí*.

Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas

Cuntas Leithreasa 2024

		2024		2023
		Soláthar sna meastacháin		Toradh
		€000	€000	€000
Caiteachas an chláir				
A	Feidhm Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas			
	<i>Bunmhéid</i>	8,789		
	<i>Forlíontach</i>	304		
			9,093	8,916
			9,093	8,386
Ollchaiteachas				
<i>Asbhaint</i>				
B	Leithreasaí i gcabhair			
	<i>Bunmhéid</i>	101		
	<i>Forlíontach</i>	102		
			203	180
			203	118
Glanchaiteachas				
	<i>Bunmhéid</i>	8,688		
	<i>Forlíontach</i>	202		
			8,890	8,736
			8,890	8,268

Barrachas

Tá barrachas an mhéid a soláthraíodh le hais na glansuime faoi dhliteanas le géilleadh don Státchiste.

	2024	2023
	€	€
Barrachas le géilleadh	153,988	31,042

Deirdre Malone

An tOifigeach Cuntasaíochta

Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas

Nóta a ghabhann leis an gCuntas Leithreasa

Nóta 1 An Ráiteas ar Chostas Oibríochta 2024

	2024	2023
€000	€000	€000
Pá	5,529	4,958
Neamhphá	3,039	3,428
Deontais	348	—
Ollchaiteachas	8,916	8,386
<i>Asbhaint</i>		
Leithreasáí i gcabhair	180	118
Glanchaiteachas	8,736	8,268
Athruithe ar shócmhainní caipitil		
<i>Maoín, gléasra agus trealamh (nóta 2.1)</i>		
Ceannacháin	(34)	
Dímheas	162	
Caillteanas ar dhiúscairtí	9	
<i>Sócmhainní doláimhsithe (nóta 2.2)</i>		
Ceannacháin	(38)	
Amúchadh	12	
	111	109
Athruithe ar ghlansócmhainní reatha		
Méadú ar réamhíocaíochtaí	(141)	
Méadú ar speansais fhabhráithe	311	
	170	200
Caiteachas díreach	9,017	8,577
Caiteachas a tabhaíodh in áit eile		
Glanchaiteachas ar sheirbhísí comhghaolmhara (nóta 1.1)	334	157
Glanchostas cláir	9,351	8,734

1.1 Glanchaiteachas ar sheirbhísí comhghaolmhara

Tá méid an ghlancaiteachais ar sheirbhísí comhghaolmhara comhdhéanta as na méideanna seo leanas maidir le Vóta 25 a íocadh as cistí eile.

		2024	2023
		€000	€000
Vóta 12	Aoisliúntas agus Liúntais Scoir	195	—
Vóta 18	An Oifig Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte	11	12
Vóta 43	Oifig Phríomh-Oifigeach Faisnéise an Rialtais	128	145
		<hr/>	<hr/>
		334	157

Nóta 2 An Ráiteas ar Staid an Airgeadais amhail an 31 Nollaig 2024

	Nóta	2024 €000	2023 €000
Sócmhainní seasta			
Réadmhainín , fearas agus trealamh	2.1	1,132	1,269
Sócmhainní doláimhsithe	2.2	121	95
		1,253	1,364
Sócmhainní reatha			
Banc agus airgead	2.3	201	184
Réamhíocaíochtaí	2.4	354	214
Glanmhaoiniú Státchiste	2.8	1	9
larmhéideanna dochair eile	2.5	—	3
		556	410
<i>Lúide</i>			
Dlíteanais reatha			
Speansais fhabhráithe	2.6	357	46
larmhéideanna sochair eile	2.7	201	196
		558	242
Glan-shócmhainní reatha (dlíteanais)		(2)	168
Glansócmhainní		1,251	1,532
Léirithe ag:			
Cuntas maoinithe Stáit	2.9	1,251	1,532

2.1 Réadmhaoin, fearas agus trealamh

	Feabhsuithe léasachta	Troscán agus feistis	Fearas oifige agus TF	Iomlán
	€000	€000	€000	€000
Costas nó luacháil ^b				
Amhail an 1 Eanáir 2024	1,746	360	420	2,526
Breiseanna	—	34	—	34
Diúscairtí	—	—	(39)	(39)
Amhail an 31 Nollaig 2024	1,746	394	381	2,521
Dímheas carnach				
Amhail an 1 Eanáir 2024	683	276	298	1,257
Dímheas don bhliain	87	38	36	161
Dímheas ar dhiúscairtí	—	—	(29)	(29)
Amhail an 31 Nollaig 2024	770	314	305	1,389
Glansócmhainní				
Amhail an 31 Nollaig 2024	976	80	76	1,132
Amhail an 31 Nollaig 2023	1,063	84	122	1,269

Nóta ^a Ní rialaíonn ná ní bhainistíonn IHREC aon tailte ná foirgnimh ar leis an Stát iad.

^b Áirítear le costas nó luacháil roinnt sócmhainní a fuarthas ar níos lú ná €10,000 roimh an 1 Eanáir 2021.

2.2 Sócmhainní doláimhsithe

	Bogearraí a fuarthas agus a forbraíodh	Sócmhainní atá á bhforbairt	Iomlán
	€000	€000	€000
Costas nó luacháil			
Amhail an 1 Eanáir 2024	120	—	120
Breiseanna	—	38	38
Amhail an 31 Nollaig 2024	120	38	158
Amúchadh carntha			
Amhail an 1 Eanáir 2024	25	—	25
Amúchadh don bhliain	12	—	12
Amhail an 31 Nollaig 2024	37	—	37
Glansócmhainní			
Amhail an 31 Nollaig 2024	83	38	121
Amhail an 31 Nollaig 2023	95	—	95

2.3 Banc agus airgead

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
larmhéideanna agus airgead an Phámháistir Ghinearálta	201	184
	201	184

2.4 Réamhíocaíochtaí

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
Oiliúint agus forbairt	50	25
Seirbhísí oibríochta, soláthairtí agus trealamh éagsúil	60	167
Speansais infheistíochta caipitiúla digití agus TF	97	19
Speansais áitribh	75	3
Seirbhísí sainchomhairleoireachta agus athbhreithniú ar luach ar airgead agus ar bheartais	3	—
Táillí dlí	69	—
	354	214

2.5 larmhéideanna dochair eile

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
An scéim um rothaíocht chun na hoibre	—	2
Féichiúnaithe párolla	—	1
	—	3

2.6 Speansais fhabhraithe

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
Tuarastail, pána agus liúntais	167	—
Fabhrú pá laethanta saoire	84	—
Taisteal agus cothabháil	—	1
Oiliúint agus forbairt	—	4
Seirbhísí oibríochta, soláthairtí agus trealamh éagsúil	27	8
Speansais infheistíochta caipitiúla digití agus TF	2	10
Speansais áitribh	49	17
Seirbhísí sainchomhairleoireachta agus athbhreithniú ar luach ar airgead agus ar bheartais	10	5
Táillí dlí	9	1
Deontais	9	—
	357	46

2.7 Iarmhéideanna sochair eile

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
Suimeanna dlite don Stát		
Cáin shiarchoinneálach do sheirbhísí gairmiúla	47	49
Cáin bhreisluacha	15	68
Cáin ioncaim	68	54
Árachas sóisialach pá-choibhneasa	57	13
Muirear sóisialta uilíoch	13	12
An scéim um rothaíocht chun na hoibre	1	—
	201	196

2.8 Glanmhaoiniú Státchiste

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
Barrachas le géilleadh	154	31
Deontas ón Státchiste neamhtharraingthe	(153)	(40)
Glanmhaoiniú Státchiste	1	(9)
Léirithe ag:		
Féichiúnaithe		
Banc agus airgead	202	184
larmhéideanna dochair	—	3
	202	187
Creidiúnaithe		
Dlite don Stát	(201)	(196)
	(201)	(196)
	1	(9)

2.9 Cuntas maoinithe stáit

	Nóta	2024	2023
		€000	€000
larmhéid tosaigh ag 1 Eanáir		1,532	1,841
Eisiocaíochtaí as an Vóta			
Soláthar sna meastacháin	Cuntas	8,890	
Barrachas le géilleadh	Cuntas	154	
Glanvóta		8,736	8,268
Caiteachas a tabhaíodh in áit eile	1.1	334	157
Glanchostas cláir	1	(9,351)	(8,734)
larmhéid amhail an 31 Nollaig		1,251	1,532

2.10 Léas oibríochta ^a

amhail an 31 Nollaig	2024	2023
	€000	€000
Speansas léasa oibríochta don bhliain	259	265
Is iad seo a leanas na híosíocaíochtaí léasa comhiomlána toadhchaí atá le híoc faoi léasanna oibríochta nach féidir a chur ar ceal:		
Tráth nach déanaí ná bliain amháin	281	265
Idir 1 bhliain agus 5 bliana	1,286	88
Tráth níos déanaí ná 5 bliana	—	—

Nóta ^a Baineann an léas oibríochta le CGAS 17. Níl aon chíosanna teagmhasacha iníoctha ná íocaíochtaí foléasa infhaighte ann.

2.11 Ceangaltais

Ceangaltais dhomhanda	2024	2023
amhail an 31 Nollaig	€000	€000
Soláthar earraí agus seirbhísí ^a	162	647
Ceangaltais deontais neamhchaipitil	256	278
Dlí agus tionscadail eile	—	216
Ceangaltais infhorfheidhmithe le dlí iomlána	418	1,141

Nóta ^a **Soláthar earraí agus seirbhísí**
Áiríodh le soláthar earraí agus seirbhísí sa bhliain roimhe ceangaltais léasa oibríochta dar luach €343,000. Ríomhtar na ceangaltais léasa oibríochta amhail an 31 Nollaig 2023 thar 16 mhí toisc gur tharla clásal scoir i mí na Bealtaine 2025.

2.12 Tionchar na n-athruithe ar bheartas cuntasáíochta in 2024

Cuireadh naoi gcaighdeán cuntasáíochta de chuid an rialtas láir (CGAS) i bhfeidhm ón 1 Eanáir 2024. Bhí an tionchar seo a leanas ag an gcur i bhfeidhm ar iarmhéid maoinithe an Stáit.

	2024
	€000
Fabhrú párolla ^a	(167)
Fabhrú laethanta saoire ^a	(84)
	(251)

Nóta ^a CGAS 39A Sochair Ghearrthéarmacha Fostaithe
^b Níl aon tionchar ag CGAS 17 (Nóta 2.10) ar iarmhéid maoinithe an Stáit

Nóta 3 Caiteachas an Vóta

Anailís ar an gcaiteachas riaracháin ^a

Gach leithdháileadh le haghaidh Vóta 25 Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, aicmítear é mar chaiteachas riaracháin a chuirtear chun feidhme cláir amháin: Feidhm Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas

		2024		2023
		Soláthar sna meastacháin		Toradh
		€000	€000	€000
i	Tuarastail, pána agus liúntais			
	<i>Bunmhéid</i>	5,506		
	<i>Forlíontach</i>	167		
			5,673	4,958
ii	Taisteal agus cothabháil			
	<i>Bunmhéid</i>	30		
	<i>Forlíontach</i>	17		
			47	49
iii	Oiliúint agus forbairt			
	<i>Bunmhéid</i>	150		
	<i>Forlíontach</i>	13		
			163	558
iv	Seirbhísí oibríochta, soláthairtí agus trealamh éagsúil			
	<i>Bunmhéid</i>	1,259		
	<i>Forlíontach</i>	(354)		
			905	875
v	Speansais infheistíochta caipitiúla digití agus TF			
	<i>Bunmhéid</i>	244		
	<i>Forlíontach</i>	113		
			357	378
vi	Speansais áitribh			
	<i>Bunmhéid</i>	600		
	<i>Forlíontach</i>	59		
			659	537
vii	Athbhreithnithe ar bheartais, seirbhísí sainchomhairleoireachta agus taighde			
	<i>Bunmhéid</i>	200		
	<i>Forlíontach</i>	(6)		
			194	193

		2024		2023
		Soláthar sna meastacháin		Toradh
		€000	€000	€000
viii	Saineolas dlí ar conradh			
	<i>Bunmhéid</i>	450		
	<i>Forlíontach</i>	295		
			745	724
			8,743	8,568
				838
				8,386

Nóta ^a Athraíodh an anailís ar fho-cheannteidil riaracháin neamhphá mar chuid den phróiseas chun na fo-cheannteidil riaracháin a nuachóiriú ar fud cuntais vótáilte in 2024. Athaicmíodh figiúirí comparáideacha 2023 chun an struchtúr nua a léiriú.

Athrúcháin shuntasacha

Tugtar breac-chuntas thíos ar na cúiseanna le hathruithe suntasacha sa chaiteachas ón méid a tugadh (+/- 25% agus €100,000).

iv Seirbhísí oibríochta, soláthairtí agus trealamh éagsúil

Soláthar sna meastacháin €1.259 milliún; toradh €895,000

Bhí laghdú €364,000 ar chaiteachas ar sheirbhísí oibríochta, soláthairtí agus trealamh éagsúil toisc gur sainithníodh coigilteas suntasach. Fritháiríodh an coigilteas san fho-cheannteideal seo in aghaidh caiteachas méadaithe a tabhíodh i bhfo-cheannteideal viii saineolas dlí ar conradh.

v Speansais infheistíochta caipitiúla digití agus TF

Soláthar sna meastacháin €244,000; toradh €357,000

Bhí méadú €113,000 ar chaiteachas ar speansais infheistíochta caipitiúla digití agus TF mar gheall ar mhéadú ar chostais ceadúnais bogearraí agus tús tionscadail forbartha suímh gréasáin.

viii Saineolas dlí ar conradh

Soláthar sna meastacháin €450,000; toradh €724,000

Bhí méadú €274,000 ar chaiteachas ar sheirbhísí dlí ar conradh mar gheall ar shainchabhair dhlíthiúil mhéadaithe a theastaigh chun tacú lenár ngníomhaíocht mhéadaithe i ndlíthíocht chearta an duine agus an chomhionannais a ghlac IHREC de réir a oibleagáidí reachtúla.

Clár A Feidhm Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas

		2024		2023
		Soláthar sna meastacháin		Toradh
		€000	€000	€000
A.1	Riarachán – pá			
	<i>Bunmhéid</i>	5,506		
	<i>Forlíontach</i>	167		
			5,673	4,958
A.2	Riarachán – neamhphá			
	<i>Bunmhéid</i>	2,933		
	<i>Forlíontach</i>	137		
			3,070	3,428
A.3	Deontais		350	—
			9,093	8,386

Nóta 4 Fáltais

4.1 Leithreasaí i gcabhair

		2024		2023
		Soláthar sna meastacháin		Fíoraithe
		€000	€000	€000
1	Fáltais ó ranníocaíochtaí aoisliúntais breise ar luach saothair seirbhíse poiblí			
	<i>Bunmhéid</i>	100		
	<i>Forlíontach</i>	2		
			102	96
2	Ilghnéitheach			
	<i>Bunmhéid</i>	1		
	<i>Forlíontach</i>	100		
			101	80
			203	118

Nóta 5 Líon Foirne agus Luach Saothair

5.1 Líon na bhfostaithe

Coibhéisí lánaimseartha	2024	2023
Líon foirne ag deireadh na bliana	<u>83</u>	<u>87</u>

5.2 Pá

	2024	2023
	€000	€000
Pá	4,975	4,469
Líúntais le haghaidh ard-dualgas, dualgais speisialta nó dualgais bhreise	20	15
Ragobair	—	4
ÁSPC fostóra	534	470
Pá iomlán	<u>5,529</u>	<u>4,958</u>

5.3 Líúntais agus íocaíochtaí ragoibre

	Líon faighteoirí	Faighteoirí ar €10,000 nó níos mó	Íocaíocht aonair is mó	
			2024	2023
			€	€
Líúntais le haghaidh ard-dualgas, dualgais speisialta nó dualgais bhreise	2	1	14,790	8,583
Ragobair	—	—	—	2,947

5.4 Foireann an Choimisiúin de réir bandaí pá

Tugtar anseo thíos líon na bhfostaithe Coimisiúin a raibh a sochair fostaithe iomlána (lena n-áirítear bunphá, liúntais, ragobair; gan ÁSPC an fhostóra, costais pinsin an fhostóra san áireamh) don bhliain airgeadais idir €20,000 agus €59,999, agus laistigh de gach banda €10,000 ó €60,000 ar aghaidh mar a leanas.

Bandaí pá (€)		Líon fostaithe	
Ó	Go	2024	2023
20,000	59,999	66	54
60,000	69,999	5	5
70,000	79,999	10	8
80,000	89,999	5	6
90,000	99,999	3	1
100,000	109,999	1	1
110,000	119,999	1	1
120,000	129,999	1	1
130,000	139,999	1	—
140,000	169,999	—	—
170,000	179,999	—	1

5.5 Luach saothair agus sochair inchánach an Oifigigh Cuntasaíochta

Seo a leanas luach saothair agus sochair inchánach an Oifigigh Cuntasaíochta don bhliain airgeadais.

	2024	2023
	€000	€000
Buntuarastal	123	70
Stiúrthóir a chuaigh as oifig 2023	—	50
Liúntais	15	15
	138	135

Ní fhaigheann an tOifigeach Cuntasaíochta aon sochar comhchineáil.

Ní áirítear thuas luach na sochar scoir a tuilleadh sa tréimhse. Is ball í an tOifigeach Cuntasaíochta de Scéim Pinsean Seirbhíse Poiblí Aonair agus ní leathnaíonn a teidlíochtaí ina leith sin thar théarmaí na scéime eiseamláirí pinsin seirbhíse poiblí.

5.6 Socruithe eile maidir le luach saothair

Níor athfhostaíodh aon státseirbhíseach a bhí ar scor agus a raibh pinsin earnála poiblí á bhfáil acu ar bhonn táille.

5.7 Téarbhadh

I rith 2024, níor briseadh aon bhall foirne as a bpost.

5.8 Ró-íocaíochtaí párolla

amhail an 31 Nollaig	Líon faighteoirí	2024 €	2023 €
Ró-íocaíochtaí	10	28,918	37,420
Ró-íocaíochtaí le pleananna aisghabhála i bhfeidhm	8	21,141	19,942

Nóta ^a Tá AD Logánta Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas ag plé leis an Oifig Náisiúnta um Sheirbhísí Comhroinnte go míosúil chun pleananna aisghabhála a chur i bhfeidhm. Tá ró-íocaíochtaí ag deichniúr amhail an 31 Nollaig 2024, agus tá pleananna aisghabhála i bhfeidhm ag ochtar díobh siúd.

Nóta 6 Ilghnéitheach

6.1 Cúiteamh agus costais dlí

Íocaíochtaí/costais a d'íoc an Coimisiún sa bhliain

	Éilimh ó		Iomlán 2024	Iomlán 2023
	Fostaithe	An pobal		
Líon na gcásanna	1	—	1	—
	€000	€000	€000	€000
Costais dlí an Choimisiúin féin	66	—	66	—
Íocaíochtaí leis an gCoimisiún/thar ceann an Choimisiúin				
Cúiteamh	10	—	10	—
Costais dlí	20	—	20	—
Costais eile	—	—	—	—
Iomlán	96	—	96	—